

Εργασίες Γραμματικής

Όνομα:.....

Τάξη:

Σχολικό έτος: 2020-2021

Δασκάλα: Λουίζα Λοΐζου

Ρήματα

- **Ρήματα** είναι οι λέξεις που φανερώνουν ότι ένα πρόσωπο **κάνει κάτι, παθαίνει κάτι ή βρίσκεται σε μια κατάσταση**. Το βρίσκουμε όταν κάνουμε την ερώτηση:

«Τι κάνει;»

π.χ. Ο Σωτήρης διαβάζει ένα γράμμα.
Το σπίτι καταστράφηκε από το σεισμό.
Η Αγγελική κοιμάται.

- Όταν τα ρήματα δείχνουν τι κάνουν συνήθως τα πρόσωπα είναι σε χρόνο Ενεστώτα.

Εγώ ξυπνάω νωρίς. Η Δανάη ξυπνάει αργά.

- Τα ρήματα κλίνονται ανάλογα με τη φωνή στην οποία ανήκουν. Οι φωνές των ρημάτων είναι δύο.
- **Ενεργητική φωνή**
 - **Παθητική φωνή**
- Στην **ενεργητική φωνή** ανήκουν τα ρήματα που **τελειώνουν σε -ω** στον ενεστώτα.
- Στην **παθητική φωνή** ανήκουν τα ρήματα που **τελειώνουν σε -μαι** στον ενεστώτα.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ		
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
α' πρόσωπο:	Εγώ πλένω	Εμείς πλένουμε
β' πρόσωπο	Εσύ πλένεις	Εσείς πλένετε
γ' πρόσωπο:	Αυτός πλένει	Αυτοί πλένουν

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ		
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
α' πρόσωπο:	Εγώ πλένομαι	Εμείς πλενόμαστε
β' πρόσωπο	Εσύ πλένεσαι	Εσείς πλένεστε

Δασκάλα: Λουίζα Λοϊζου

γ' πρόσωπο:

Αυτός πλένεται

Αυτοί πλένονται

1. Να γράψεις τα ρήματα της σωστή στήλης:
(κοιμάμαι, αγγίζω, ξύνω, ψήνομαι, τρώω, σκέφτομαι, σκουπίζω, χτενίζομαι, βάφομαι, σηκώνω, πληγώνομαι)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Να συμπληρώσεις τις παρακάτω στήλες

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

χτενίζω

.....

δένω

.....

.....

κουρεύομαι

κουράζω

.....

.....

σέρνομαι

αφήνω

.....

ανακατεύω

.....

3. Κλίνει την πρόταση.

Εγώ τρέχ.... και κουράζομ.....

Εσύ.....

Αυτός.....

Εμείς

Δασκάλα:Λουίζα Λοϊζου

Εσείς
Αυτοί

4. Συμπλήρωσε τα πιο κάτω κενά με την κατάληξη **-με** ή **-μαι**:

- Έρχο..... να δού..... μαζί το παιχνίδι.
- Πήγα..... όλοι μαζί να δού..... ένα ποδήλατο για το οποίο ενδιαφέρο.....
- Επειδή εγώ ζαλίζο....., θα ανεβαίνου..... σιγά σιγά.
- Δε βιάζο..... γιατί έχου..... ακόμα χρόνο.
- Συμφωνήσα..... με τη μαμά μου να κοιμά..... πιο αργά.

5. Να συμπληρώσεις τα κενά με το κατάλληλο ρήμα της παρένθεσης στο σωστό πρόσωπο.

(φαίνομαι, συγυρίζω, μαθαίνω, σπέρνω, ντρέπομαι, έρχομαι, γίνομαι, τρέχω)

- Η δασκάλα μαθαίνει στα παιδιά γραμματική.
- Οι γεωργοί τα χωράφια.
- Δε αυτό που ζητάς.
- Τα παιδιά το δωμάτιό τους.
- Μου ότι κάτι συμβαίνει.
- Το καράβιτο πρωί.
- Ο Κώσταςπολύ γρήγορα.
- Δεν να γελάτε και να κοροϊδεύετε τα άλλα παιδιά;

6. Να συμπληρώσεις τα κενά με την κατάληξη **-τε** ή **-ται**:

- Τότε φεύγε..... για το χωριό;
- Γιατί κάθε..... μόνος του ο Αντρέας;
- Μου φέρνε.... λίγο νερό παρακαλώ;
- Αυτή η μπλούζα πλένε..... εύκολα.
- Σε λίγες μέρες έρχε..... η θεία μου από το εξωτερικό.
- Δεν επιτρέπε..... να τρέχε.... στους διαδρόμους.

7. Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων:

Δασκάλα:Λουίζα Λοϊζου

- Αγαπ..... το νησί του πατέρα μου. Κάθε καλοκαίρι πηγαίνουμε..... εκεί . Ξέρετε γιατί το αγαπά....; Γιατί ζ... κοντά στη θάλασσα και χαίρομ..... την κάθε στιγμή κοντά της.
- Ο Νίκος κάθε μέρα σηκώνεται...., πλένεται...., πίν.... το γάλα του και πηγαίν.... στο σχολείο. Αυτό δεν κάνει.... και εσείς;

Ουσιαστικά

➤ **Ουσιαστικά** είναι οι λέξεις που φανερώνουν:

- Πρόσωπα (Ελένη, άντρας, μωρό)
- Ζώα (κατσίκι, ελάφι, Φέλιξ)
- Πράγματα (καρέκλα, πίνακας, μολύβι)
- Ενέργεια (γράφω, πλέξιμο, κλάδεμα)
- Κατάσταση (χαρά, αγωνία, ειρήνη)
- Ιδιότητα (φιλία, πονηριά, δικαιοσύνη)

Τα ουσιαστικά που φανερώνουν ορισμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα λέγονται **κύρια ονόματα** και γράφονται με κεφαλαίο.

➤ Τα ουσιαστικά χωρίζονται σε **3 γένη**:

- **Αρσενικά** (ο γάτος, ο πίνακας)
- **Θηλυκά** (η γιαγιά, η πόρτα)
- **Ουδέτερα** (το τετράδιο, το γυαλί)

Εργασία:

1. Στο πιο κάτω κείμενο να βρεις και να υπογραμμίσεις τα ουσιαστικά:

Η αδερφή μου πήγε χθες μαζί με τους φίλους της εκδρομή. Η διαδρομή ήταν μέσα από βουνά και λόφους και ο δρόμος ήταν γεμάτος στρόφες, ανηφόρες και

Δασκάλα: Λουίζα Λοΐζου

κατηφόρες. Στην αρχή ήταν όλα καλά, ύστερα όμως οι επιβάτες στο αυτοκίνητο άρχισαν να ζαλίζονται. Τους έπιασε πονοκέφαλος και ήθελαν να σταματήσουν.

➤ Τα ουσιαστικά τα συναντάμε σε τέσσερις πτώσεις:

- **ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ**
- **ΓΕΝΙΚΗ**
- **ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ**
- **ΚΛΗΤΙΚΗ**

➤ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
❖ Αρσενικά ουσιαστικά:	
ο άντρ <u>α</u> ο συγγρα <u>φ</u> έ <u>α</u> ο εργάτ <u>η</u> ο πελαργ <u>ό</u> ο κανα <u>π</u> έ <u>ε</u> ο πα <u>π</u> πού <u>ε</u>	οι άντρ <u>ε</u> οι συγγρα <u>φ</u> εί <u>ε</u> οι εργάτ <u>ε</u> οι πελαργ <u>ο</u> ί οι κανα <u>π</u> έ <u>ε</u> οι πα <u>π</u> πού <u>ε</u>
❖ Θηλυκά ουσιαστικά	
η γλώσσ <u>α</u> η γραμμ <u>ή</u> η τάξ <u>η</u> η αλε <u>π</u> ού <u>ε</u> η είσο <u>δ</u> ο <u>ε</u>	οι γλώσσ <u>ε</u> οι γραμμ <u>ε</u> οι τάξ <u>ε</u> οι αλε <u>π</u> ού <u>ε</u> οι είσο <u>δ</u> ο <u>ι</u>
❖ Ουδέτερα ουσιαστικά	
το βιβλί <u>ο</u> το παιχνί <u>δ</u> το άνθ <u>ο</u> το βήμ <u>α</u> το κρέ <u>α</u>	τα βιβλί <u>α</u> τα παιχνί <u>δ</u> τα άνθ <u>η</u> τα βήμ <u>α</u> τα κρέ <u>α</u>

το προϊόν

τα προϊόντα

Προσοχή
στις
εξαιρέσεις!

το βράδυ - τα βράδια
το δάκρυ -τα δάκρυα
το δίχτυ - τα δίχτυα

Ασκήσεις:

1. Να μεταφέρεις τα ουσιαστικά στον αντίθετο αριθμό:

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ο φύλακας

.....

ο γιατρός

.....

η επιστήμη

.....

το ποδήλατο

.....

η γιαγιά

.....

το μολύβι

.....

ο πίνακας

.....

η διακοπή

.....

το φως

.....

η πάπια

.....

το δέντρο

.....

.....

τα κάστανά

.....

οι παππούδες

.....

οι γυναίκες

.....

οι σκίουροι

.....

τα άνθη

.....

οι εργάτες

Δασκάλα: Λουίζα Λοϊζου

..... τα παιχνίδια
 οι φίλοι
 οι γραμμές

- Για να βρεις τα ουσιαστικά που είναι στην **ονομαστική** απάντησε στην ερώτηση «**ΠΟΙΟΣ; ΠΟΙΑ; ΠΟΙΟΙ; ΠΟΙΕΣ;**»

π.χ. Ο φύλακας είναι αυστηρός. (ποιος; Ο φύλακας)

- Για να βρεις τα ουσιαστικά που είναι στη **γενική** απάντησε στην ερώτηση «**ποιανού; ποιανής;, τίνος; ποιανών;**»

π.χ. Το χρώμα του ουρανού είναι γαλάζιο. (τίνος είναι γαλάζιο το χρώμα; Του ουρανού)

Τα άρθρα της γενικής είναι:

Γένος	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Αρσενικό	του επιβάτη	των επιβατών
Θηλυκό	της συλλογής	των συλλογών
Ουδέτερο	του σαλονιού	των σαλονιών

Ασκήσεις:

1. Να γράψεις τη γενική του ενικού και του πληθυντικού των παρακάτω ουσιαστικών:

Ονομαστική ενικού

Γενική ενικού

Γενική πληθυντικού

Δασκάλα:Λουίζα Λοϊζου

ο άνθρωπος

του ανθρώπου

των ανθρώπων

το κουδούνι

.....

.....

η εφημερίδα

.....

.....

ο σύλλογος

.....

.....

η συνταγή

.....

.....

το χωριό

.....

.....

ο ναύτης

.....

.....

2. Να ξαναγράψετε τις φράσεις όπως στο παράδειγμα:

το χρώμα του σπιτιού

το χρώμα των σπιτιών

οι παίκτες της ομάδας

.....

τα χωράφια του αγρότη

.....

τα λεπτά της ώρας

.....

το τέλος του αγώνα

.....

το φως του κεριού

.....

Επίθετα

➤ **Επίθετα** είναι οι λέξεις που συνοδεύουν τα ουσιαστικά και μας δίνουν πληροφορίες γι' αυτά. π.χ ο αυστηρός δάσκαλος, η γλυκιά καραμέλα.

➤ Τα επίθετα έχουν **τρία γένη**. Το κάθε ένα μπορεί να σχηματιστεί και στα τρία γένη:

- **Αρσενικό** : ο καλός
- **Θηλυκό**: η καλή
- **Ουδέτερο**: το καλό

Δασκάλα:Λουίζα Λοϊζου

- Τα επίθετα κλίνονται όπως και τα ουσιαστικά , και στους δύο αριθμούς (ενικό και πληθυντικό) και σε όλες τις πτώσεις (Ονομαστική ,γενική, αιτιατική, κλητική).
- Τα επίθετα δεν τα βρίσκουμε ποτέ μόνα τους στο λόγο . Πάντα συνοδεύουν κάποιο ουσιαστικό

Ασκήσεις:

1. : Να υπογραμμίσεις τα επίθετα του παρακάτω κειμένου:

Τα τελευταία χρόνια ο Νίκος ζει μαζί με την οικογένειά του στο εξωτερικό. Πριν από αρκετά χρόνια οι γονείς του αντιμετώπιζαν οικονομικές δυσκολίες και πήραν τη μεγάλη απόφαση να μεταναστεύσουν αναζητώντας μια καλύτερη ζωή. Στην αρχή τα πράγματα ήταν πολύ δύσκολα, τα χρήματα λιγοστά και οι ντόπιοι όχι και τόσο φιλόξενοι. Τώρα πλέον έχουν προσαρμοστεί και έρχονται στην Ελλάδα κάθε χρόνο για τις καλοκαιρινές τους διακοπές.

2. Να αντιστοιχίσεις τα επίθετα της πρώτης στήλης με τα ουσιαστικά της δεύτερης:

λαμπερός ●

άσπρο ●

καυτή ●

ευωδιαστό ●

έγχρωμη ●

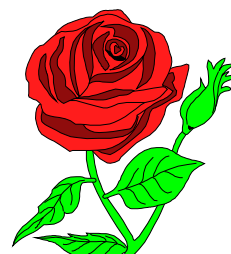
● σούπα

● τριαντάφυλλο

● ήλιος

● περιστέρι

● τηλεόραση

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Καταλήξεις	Παράδειγμα	Εξαιρέσεις
-ικός, -ική, -ικο	τελικός, τελική, τελικό	δανεικός, θηλυκός, γλυκός
-ιμος, -ιμη, -ιμο	νόστιμος, νόστιμη, νόστιμο	άσχημος, διάσημος, έρημος, επίσημος, περίφημος, έτοιμος, πρόθυμος, εύθυμος, ανώνυμος κ.α

Δασκάλα:Λουίζα Λοΐζου

-ινος, -ινη, -ινο	ξύλινος, ξύλινη, ξύλινο	φτηνός, σκοτεινός, ορεινός, επικίνδυνος κ.α
-ιος, -ια, -ιο	θαυμάσιος, θαυμάσια, θαυμάσιο	κρύος, βόρειος, άδειος, τέλειος, αστείος, υπόγειος, γελοίος, όμοιος κ.α
-αίος, -αία, -αίο	ωραίος, ωραία, ωραίο	νέος, υπόχρεος, ανίδεος
-ωπός, -ωπή, -ωπό	-οκκινωπός, κοκκινωπή, κοκκινωπό	-----
-ωτός, -ωτή, - ωτό	στρωτός, στρωτή, στρωτό	-----
-λέος, -λέα, - λέο	ρωμαλέος, ρωμαλέα, ρωμαλέο	κεφαλαίος
-ηρος, -ηρή, - ηρό	ζωηρός, ζωηρή, ζωηρό	αλμυρός, ισχυρός, αργυρός κ.α
-ισιος, -ίσια, - ίσιο	βουνίσιος, βουνίσια, βουνίσιο	γνήσιος, , ημερήσιος, ετήσιος

Ασκήσεις:

1. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις αλλάζοντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με το κατάλληλο επίθετο:

- Αυτό το βαζάκι είναι από πηλό.

.....

- Τα ποτήρια είναι από κρύσταλλο.

Δασκάλα: Λουίζα Λοΐζου

.....

- Δεν είναι από μαλλί η κάλτσα.

.....

- Ο σωλήνας είναι από μέταλλο.

.....

- Το ποδήλατο είναι για αγώνες.

.....

2. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω φράσεις αντικαθιστώντας τη γενική πτώση με το κατάλληλο επίθετο:

- το πρόγραμμα του σχολείου

το σχολικό πρόγραμμα

- οι διακοπές του Πάσχα

.....

- το ξύπνημα του πρωινού

.....

- η γιορτή του έθνους

.....

- η παρέλαση των στρατιωτών

.....

- οι τσάντες των μαθητών

.....

2. Συμπλήρωσε τις καταλήξεις στις πιο κάτω προτάσεις:

- Οι φίλ..... μου κι εγώ μένουμε.... στην ίδια γειτονιά.

- Το χελιδόν..... είναι αποδημητ...κό πουλ....

- Ο γιατρ...ς είπε ότι χρειαζομ..... φάρμακ... για το βήχα.

- Οι δασκάλ...ς του σχολείου μου είναι πολύ εργατ....κές.

- Αυτός φαίνεται..... πολύ συμπαθητ.....κός άνθρωπ.....ς.

- Η γιαγιά μου μου φτιάχν..... ένα μάλλ....νο κασκόλ.

- Θέλ... να είμ..... η πιο εργατ...κ..... μαθήτριά στην τάξ.....

Ζήτω!!!

Έγινε ξεφτέρι
στη

Δασκάλα:Λουίζα Λοΐζου